

Jaarverslag Oude Algemene Begraafplaats Zeist

2019

Jaarverslag 2019 Stichting Oude Algemene Begraafplaats Zeist.

Historie Oude Begraafplaats Zeist

In het jaar 1829 is de gemeente Zeist begonnen met de aanleg van een begraafplaats aan de Bergweg. Het was niet langer toegestaan te begraven rond de Oude Kerk. De gemeente kocht voor dat doel een stuk sparrenbos voor een bedrag van 600 gulden van Burgemeester Frans Nicolaas van Bern.

De eerste persoon die hier werd begraven was de heer Pieter Stoop. Dat gebeurde in 1830. (Graf C1). Zeist had toen 2300 inwoners. De begraafplaats is tweemaal uitgebreid en was nog te klein voor de Zeister gemeenschap. In 1917 werd de Nieuwe Begraafplaats aan de Woudenbergseweg in gebruik genomen. De begraafplaats aan de Bergweg werd voortaan "De Oude Algemene Begraafplaats" genoemd.

Na 1917 kon aan de Bergweg alleen nog begraven worden in voor onbepaalde tijd uitgegeven graven. De laatste bijzetting vond plaats in 1965. Hierna werd de Oude Begraafplaats gesloten verklaard.

De gemeente Zeist heeft op 7 december 1987 de Oude Begraafplaats als gemeentelijk monument aangewezen. De Van de Poll Stichting (thans het Zeister Historisch Genootschap) had hier op aangedrongen. In de jaren negentig heeft de gemeente de begraafplaats als rijksmonument voorgedragen. In 1999 vond de definitieve aanwijzing plaats, zodat het poortgebouw, de parkaanleg en vier grafmonumenten van rijkswege worden beschermd.

Algemeen

In de loop der jaren is door de gemeente en een groot aantal vrijwilligers veel geïnvesteerd in het onderhoud en de verfraaiing van de begraafplaats.

Op initiatief en met financiële steun van de Rotaryclub is het poortgebouw gerestaureerd en in 2006 feestelijk geopend. Het park is in 2012 in opdracht van de gemeente grondig opgeknapt. Het geheel ziet er verzorgd uit.

Het park wordt door de vrijwilligers van de "wiedclub" met veel enthousiasme onderhouden. Hierbij worden de grafstenen niet vergeten.

Door het fraaie poortgebouw en het goed onderhouden park is het zeer de moeite waard te bezoeken. Men kan er van de natuur en de sfeer genieten en kennismaken van een belangrijk stuk van de Zeister geschiedenis.

Voor bezoekers is het poortgebouw, vanaf april tot en met september, iedere vierde zaterdag van de maand, geopend. Vrijwilligers zijn dan aanwezig om koffie of thee aan te bieden en informatie te geven.

De begraafplaats is elke dag open van 10.00 tot 16.00.

Stichting Oude Algemene Begraafplaats Zeist “De Kleine en de Groote”

De Stichting is opgericht in 2002 en heeft als doel om in samenwerking met de eigenaar, de Gemeente Zeist, de Oude Algemene Begraafplaats in stand te houden en te onderhouden, het bestuderen en onderzoeken van de historische betekenis van de begraafplaats, het verstrekken van informatie hierover en het stimuleren van de belangstelling voor de begraafplaats.

Aanvankelijk zorgden de zogenaamde participanten, te weten, de Gemeente Zeist, de Rotary Club Zeist, Stichting `t Gilde Zeist en het Zeister Historisch Genootschap, elk voor 2 bestuursleden. Enkele jaren geleden vonden de participanten het tijd zich terug te trekken en de statuten werden gewijzigd. Een persoon in het Bestuur is benoemd op voordracht van het Zeister Historisch Genootschap, de overige bestuursleden zijn personen die geen binding hebben met enige organisatie.

Het Geheugen van Zeist

De erfgoedpartners van Zeist werken samen in de vereniging Het Geheugen van Zeist. De erfgoedpartners zijn: Gemeentearchief van Zeist, Het Zeister Historisch Genootschap, De Historische Vereniging Den Dolder, de museumstichting `t Hernhuttershuis, de Stichting `t Gilde Zeist, de commissie Open Monumenten Dag, de Stichting Zilverkamer Zeist, de Culturele Vleugel Het Slot, de Bibliotheek Zeist en de Stichting Weg der Weegen, de Stichting Oude Algemene Begraafplaats ‘de Kleine en de Groote’.

Het Geheugen van Zeist heeft ten doel het organiseren van gemeenschappelijke activiteiten. Het Geheugen van Zeist heeft een eigen website. Op deze website vindt men een verzameling gegevens, zoals teksten en afbeeldingen en video's, die te maken hebben met de geschiedenis van Zeist, die via internet voor iedereen beschikbaar zijn. Voor de Oude Begraafplaats is de website in het bijzonder van belang, omdat het digitale grafregister van de Oude Begraafplaats erin is opgenomen. Zo kan men nagaan wie er begraven ligt en waar.

Op de volgende wijze is het grafregister te vinden:

1. ga naar www.geheugenvanzeist.nl
2. kies “bekijk alles”
3. kies “personen”
4. vul naam van persoon in.

Verder kan nog opgemerkt worden dat de website van onze stichting: www.oudebegraafplaatszeist.nl niet alleen rechtstreeks bereikbaar is, maar ook via de website van het Geheugen van Zeist. Tevens via de QR-code op het informatiebord op de begraafplaats

Parels van Zeist

Door het Geheugen van Zeist is in 2018 het initiatief genomen om de activiteiten en speerpunten van de Erfgoedpartners te inventariseren. Daartoe zijn een tweetal bijeenkomsten geweest, de Inspiratiebijeenkomsten. Deze twee bijeenkomsten hebben geresulteerd in een aantal nieuwe activiteiten, die de Parels van Zeist zijn genoemd. De Stichting Oude Algemene Begraafplaats Zeist heeft daarop, in samenwerking met 't Gilde Zeist in 2019 een nieuwe rondleiding ontwikkeld, waarbij de landgoederen Pavia en Hoog Beek en Royen bezocht worden en verteld wordt over deze landgoederen en hun voormalige bewoners, de familie Voomborgh en de familie Pauw van Wieldrecht. Beide families hebben graven op de Oude Algemene Begraafplaats en zijn daarmee de verbindende factor. Na de rondleiding door 't Gilde over de buitenplaatsen, wordt er door rondleiders van de begraafplaats een rondleiding op de begraafplaats verzorgd.

De planning is om deze nieuwe activiteit begin 2020 te kunnen gaan uitvoeren.

Website

De website is nog niet helemaal up-to-date, maar daar wordt het komende jaar verder aandacht aan besteed. Het bestuur is nu in de gelegenheid, om zelf veranderingen en aanpassingen op de website te doen.

Tentoonstelling 2019

Als aanvulling op de vaste tentoonstelling "Begraven in Zeist", die in het baarhuisje is ondergebracht, wordt jaarlijks door het bestuur en de Tentoonstellingscommissie van het ZHG een expositie verzorgd, waarbij een familie in beeld gebracht wordt waarvan leden op de Oude Begraafplaats zijn begraven.

De bijzondere tentoonstelling in 2019 is niet aan één familie, maar aan drie dominees uit Zeist gewijd, te weten: ds. Johannes Ewaldus Kist, ds. Diedericus Wijting en ds. Araham Couvée.

Op woensdagmiddag 29 mei van het verslagjaar vond de officiële opening plaats van deze expositie over de drie dominees. Voor de opening van de expositie was veel belangstelling, waaronder een groot aantal nazaten van ds. Wijting.

Dhr. Marcel Fluitman, wethouder Zorg, Cultuur en Ouderen, verrichtte samen met dhr. van Ojen, nazaat van Ds. Diedericus Wijting de opening.

De Tentoonstellingscommissie, dit jaar bestaande uit mevr. Saskia van Ginkel van het Zeister Historisch Genootschap, dhr. Rik Kaspersen, bestuurslid OAB en mevr. Bronia Okhuijsen-Schumacher, secretaris, had op de gebruikelijke zorgvuldige wijze voor interessante documenten en afbeeldingen zorggedragen.

Ds. Diedericus Wijting als jonge man?

Genealogische onderzoek

Nieuw dit jaar is, dat door dhr. Rik Kaspersen een uitgebreid genealogisch onderzoek is gedaan naar de dominees. Deze genealogische achtergrond is ook in te zien in het baarhuisje.

Posters van eerdere tentoonstellingen

Inmiddels zijn er acht bijzondere exposities geweest; het is een goede traditie geworden. De volgende families en personen zijn hierbij in beeld gebracht: De Pesters, v.d. Haar, Ekdom en de molenaars van Altena, de Struve en Schuurman, de familie Steggewentz, de dames Walkart, de familie Stoové, de schoolmeesters Jacob van Zanten, Simon de Meijere en Abraham Christiaan de Vriendt.

De posters van deze tentoonstellingen lagen opgeborgen in het Gemeentearchief. We zijn zeer verheugd, dat deze posters in hun posterramen zitten. Het posterframe met de posterramen is permanent ondergebracht in het Poortgebouw en zijn dus tijdens de openstellingen altijd te bezichtigen.

Open Monumentendag en Historische Doedag

Traditiegetrouw vindt de Open Monumentendag plaats op de tweede zaterdag van september. In 2019 was dat dus op zaterdag 14 september, het thema was dit jaar Plekken van Plezier. Wij mochten ons verheugen in een zeer groot aantal belangstellenden. De watertoren, gelegen tegenover de begraafplaats was ook open ter bezichtiging. Door de grote belangstelling om die te bezichtigen ontstond er een wachttijd, veel mensen benutten die wachttijd om een bezoekje aan de begraafplaats te brengen. Veel Zeistenaren vertelden, dat zij heel vaak langs de begraafplaats waren gekomen, maar geen idee hadden wat een mooie plek er achter het Poortgebouw verscholen ging. Door dhr. Joop Harkema en mevr. Aletta van Embden werden een aantal rondleidingen op de begraafplaats verzorgd.

De volgende dag, op zondag 15 september, waren er allerlei activiteiten gepland in en om het slot, De Historische Doedag. Wij waren daarbij betrokken door in de ochtend de lunchpakketten voor de vrijwilligers klaar te maken.

Grafmonumenten

Door de ontvangen donaties en subsidies is het de Stichting mogelijk gemaakt om graven en grafstenen te conserveren en beschadigingen van hekwerken te herstellen. Voor de ontvangen donaties en bijdragen is het bestuur zijn donateurs veel dank verschuldigd. Zonder deze bijdragen kunnen de conserveringswerkzaamheden niet worden uitgevoerd.

Het bestuur hecht grote waarde aan de conservering. Dit voorkomt dat de graven in verval raken en draagt eraan bij, dat de begraafplaats aantrekkelijk blijft voor het publiek. Het conserveren van de graven blijft dan ook hoog op de agenda staan.

Wellicht ten overvloede merkt het bestuur op, dat het financieel verslag 2019, waarin de financiële specificaties van de activiteiten, beschikbaar is op de website van de Stichting.

Door het Bestuur was in 2018 al een inventarisatie gemaakt van op te knappen graven en was daarvoor een begroting gemaakt. Door onvoorziene omstandigheden is het niet tot uitvoering van die restauraties gekomen. Deze geplande restauraties hebben we in 2019 uit kunnen laten voeren.

De Grafkelders

De bijzondere grafkelders op de begraafplaats zijn dringend aan restauratie toe. De restauratie c.q. het opknappen van deze grafkelders gaat het budget van de Stichting te boven. Wij zijn daarom ook zeer verheugd dat de Gemeente Zeist c.q. wethouder Fluitman positief heeft gereageerd op ons verzoek om ondersteuning daarvoor. Inmiddels zijn een aantal onderzoeken verricht naar de staat van de grafkelders door experts van Monumentenwacht Utrecht. De rapportage van de laatste onderzoeken zullen begin 2020 aan de gemeente worden toegestuurd. Waarna weer een volgende stap gemaakt kan worden in dit restauratieproces.

Jaarlijkse activiteit

Op 9 oktober 2019 was er de jaarlijkse activiteit van de wiedclub. Dit jaar heeft het bestuur dhr. Jansen en dhr. v.d. Berg van Monumentenwacht Utrecht uitgenodigd om het e.e.a. te komen vertellen over het belang van goed onderhoud op een oude historische begraafplaats. Vragen waarop we een antwoord kregen waren o.a.: Hoe zorg je dat de grafstenen niet beschadigd raken door zaailingen en op welke manier kunnen de oude grafstenen het beste schoongemaakt worden. Het was een leerzame middag. Daarna werd nagepraat onder het genot van een hapje en een drankje.

De Wiedclub

Werkzaamheden

Het park ziet er goed uit, het zorgt samen met het Poortgebouw en het hek voor een fraai geheel. Het bestuur van de Stichting prijst zich gelukkig met de groep vrijwilligers, de zogenoemde "wiedclub". Paden worden onderhouden en het onkruid wordt verwijderd. De grafstenen worden schoongehouden, waardoor de opschriften op de graven weer zo goed mogelijk leesbaar zijn. Het bestuur vindt dat heel belangrijk. Hoe kan een begraafplaats de spiegel van de geschiedenis zijn als de teksten niet gelezen kunnen worden?

Het bestuur en de gemeente zijn zeer dankbaar voor het werk van de wiedclub. De wiedclub kan altijd uitbreiding gebruiken en dus zijn vrijwilligers van harte welkom. Bij de vrijwilligerscentrale is een oproep voor vrijwilligers voor de wiedclub geplaatst.

Werkoverleg

Het grote onderhoud van het groen op de begraafplaats, zoals o.a. het snoeien van struiken en bomen wordt door de afdeling Groenvoorziening van de gemeente gedaan. Samen met de leden van de wiedclub, mevr. I. van Woudenberg en mevr. A. de Gooijer, afd. Groenvoorziening van de gemeente Zeist en het bestuur is op 5 november 2019 een werkoverleg geweest om kennis met elkaar te maken en de werkzaamheden af te stemmen. Daarna is er op 14 november een inventarisatie op de begraafplaats gemaakt van de uit te voeren werkzaamheden en afstemming met elkaar daarover.

Wiedtijden

De wiedclub wiedt elke eerste dinsdagmiddag en de derde donderdagmiddag van de maand van 13.30 – 16.00 uur.

Lesprogramma basisscholen

Al langer lag er de wens om ook jongeren meer te betrekken bij en informatie te kunnen geven over de begraafplaats. Daarom is eind 2018 bij de Hogeschool Utrecht de vraag uitgezet voor een stagiair, die een lesprogramma voor de basisschool gaat ontwikkelen. Daarop heeft een student van de opleiding CMV, Jens Velthuisen, zich aangemeld. Hij is in 2019 begonnen om zo'n lesprogramma te ontwikkelen. Als Stichting hebben wij niet de kennis in huis om inhoudelijk ondersteuning te kunnen geven op het onderwijstechnische aspect van zo'n programma. Wij hebben dhr. Cor Krüter, lid van de Zilverkamer, bereid gevonden, onze stagiair vanuit zijn professionele achtergrond als onderwijdeskundige, mee te begeleiden. Eind april heeft Jens zijn stage afgerond met een mooi product als eindresultaat, te weten twee standaardsprogramma's

- Lesprogramma voor leerlingen van de bovenbouw van het basisonderwijs
- Handleiding voor leerkrachten van de bovenbouw van het basisonderwijs

Voor de opening van de tentoonstelling over de dominees heeft Jens dit aangeboden aan de wethouder. Deze was blij verrast met dit programma en heeft toegezegd om vanuit de gemeente dit programma op de basisscholen aan te bevelen. Inmiddels is daarover overleg geweest met het Kunstenhuis en begin 2020 wordt ons lesprogramma opgenomen in het aanbod voor de basisscholen van het Kunstenhuis.

Informatiebord

De uitvoering van het Informatiebord is dit jaar gerealiseerd, van de Gemeente Zeist hebben we daarvoor extra subsidie gekregen. Door de Press-Art uit Doorn is, in nauwe samenwerking met het bestuur, een mooi en duidelijk informatiebord gemaakt. Op het bord staan de regels van de begraafplaats vermeld. Ook kunnen bezoekers met een op het bord geplaatste QR-code, in het register van de begraafplaats opzoeken op welke plek iemand begraven is.

Aanvragen over graven

Door een aantal nabestaanden werd geïnformeerd naar de graven van personen op de begraafplaats. In een enkel geval kon het graf niet teruggevonden worden, omdat er aan de rechterkant van de begraafplaats in het verleden helaas grafstenen zijn verwijderd. In een aantal andere gevallen konden wij families verder informeren.

Herdenkingssteen

De graven, die oorspronkelijk aan de rechterkant van de begraafplaats lagen in de vakken H, I en J zijn er niet meer. Graag willen we de personen, die hier begraven waren, recht doen door het plaatsen van een herdenkingssteen. Hun namen zullen we waarschijnlijk niet allemaal meer kunnen achterhalen, in deze vakken waren de huurgraven en deze zijn in de loop der jaren vaak al een aantal keren geruimd geweest en weer gebuikt als nieuwe begraafplek. In 2020 willen we dit plan gaan uitvoeren.

ANBI

Voor de bestaande en de nieuwe donateurs brengt het bestuur onder de aandacht dat onze stichting door de belastingdienst de ANBI status is toegekend. Dat betekent dat giften aan de stichting in de belastingaangifte als aftrekbare gift kunnen worden aangemerkt. Op de website van de Belastingdienst is de stichting als volgt geregistreerd, Stichting Oude Algemene Begraafplaats Zeist De Kleine en de Groote RSIN/fiscaalnummer 811107462.

Samenstelling Comite van Aanbeveling

1. Mr. dr. V.A.M van der Burg, oud lid Tweede kamer
2. Drs. M.J. van Rijn, voormalig CEO PGGM en voormalig Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
3. Drs. J.J.L.M. Janssen, burgemeester van Zeist
4. Mr. dr. M. Oosting, Staatsraad en oud Ombudsman
5. Mevr. Mr. Y.C.M.T. van Rooy, voorzitter van de Ned. Ver. van Ziekenhuizen te Utrecht
6. Dhr. G.J. Schutte, oud lid Tweede Kamer
7. Mr. M.A.van Rhijn, voormalig secretaris van het bestuur en oud notaris te Zeist

Samenstelling van het Bestuur

Het bestuur bestaat uit de volgende personen.

Dhr. J.H. Harkema, voorzitter

Dhr. J.H. Laterveer, penningmeester

Mevr. B. A.H.M. Okhuijsen-Schumacher, secretaris

Mevr. A.M.S. Ponten, lid

Dhr. Rik Kaspersen, lid

Zeist, maart 2020

Colofon

Tekst Dhr. D.v.d. Kamp en Mevr. B.A.H.M. Okhuijsen-Schumacher

Layout Mevr. B.A.H.M. Okhuijsen-Schumacher

Foto's Mevr. B.A.H.M. Okhuijsen-Schumacher en Mevr. I. Harkema, familie van Ojen